

POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa P. [...] M. S. spółki komandytowej w W.
przeciwko I. [...] M. i W. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i W. M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 1 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 października 2020 r., sygn. akt VII AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża skarżącej P. [...] M. S. spółki komandytowej w W. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 7 października 2020 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację P. [...] M. S. spółki komandytowej w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 4 kwietnia 2019 r., w sprawie przeciwko I. [...] M. i W. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i W. M. o zapłatę, oraz nie obciążył powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła powódka, wskazując na naruszenie art. 382 k.p.c. oraz art. 227 w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 4 k.p.c., art. 29 ust. 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2013 r. (dalej także: ustawa o podatku VAT), art. 29 ust. 9 ustawy o podatku VAT w zw. z art. 2a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, art. 29

ust. 9 ustawy o podatku VAT w zw. z art. 2 oraz art. 217 oraz art. 32 Konstytucji RP, art. 361 § 1 k.c., art. 471 w zw. z art. 6 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art.

398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W ramach pierwszej z nich podała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia:

- czy w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2013 r. w przypadku dokonania czynności powodującej powstanie obowiązku podatkowego na gruncie przepisów ustawy o podatku VAT, polegającej na wniesieniu do spółki wkładu niepieniężnego, podstawą opodatkowania tego aportu była wartość rynkowa wnoszonego wkładu niepieniężnego, o której stanowi art. 29 ust. 9 ustawy o podatku VAT, czy też suma nominalnej wartości udziałów stanowiąca kwotę należną w rozumieniu art. 29 ust. 1 tej ustawy;

- czy organy podatkowe, powołując się na stosowanie „wykładni prounijnej” przy określaniu podstawy opodatkowania z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego dla transakcji, które wystąpiły przed 31 grudnia 2013 r., dysponowały uprawnieniem, żeby odmówić podatnikowi zastosowania podstawy opodatkowania takiej transakcji w myśli art. 29 ust. 9 ustawy o podatku VAT w sytuacji, gdy podatnik decydował się na zastosowanie przepisów prawa krajowego.

W ocenie skarżącej spółki skarga kasacyjna jest też oczywiście uzasadniona, albowiem wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] jest oczywiście nieprawidłowy, ponieważ doszło do nierozpoznania istoty sprawy.

5. Sąd Najwyższy zwraca w pierwszej kolejności uwagę, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów budzi poważne zastrzeżenia. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość stwierdzenia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się, co do zasady, wykluczają, ponieważ zakładają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1), jak i prywatny skarżącego (pkt 4). Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Równocześnie nie można pominąć, że zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to zagadnienie doniosłe dla rozstrzygnięcia danej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I CSK 2227/22).

Przedstawione przez skarżącą zagadnienia prawne tych wymagań nie spełniają.

Sąd drugiej instancji podał, że skarżąca domagała się odszkodowania stanowiącego równowartość podatku VAT, który nie został powodowej spółce zwrócony ze Skarbu Państwa oraz kwoty odsetek od zaległości. W uzasadnieniu swego żądania podawała, że pozwany Instytut Studiów Podatkowych nienależycie wykonał umowę i na skutek nieprzekazania informacji o obowiązku uiszczenia opłaty od skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, skarga powódki została odrzucona i z tego właśnie względu nie odzyskała ona uiszczonego podatku VAT. W zakresie odpowiedzialności W. M. powódka odwołała się do nienależytego wykonania stosunku pełnomocnictwa i czynu niedozwolonego w tym zakresie, który miał polegać na nieprzekazaniu informacji odnośnie do obowiązku uiszczenia opłaty od skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Przesłanką ewentualnego uwzględnienia powództwa w sprawie niniejszej byłoby wykazanie z prawdopodobieństwem (graniczącym z pewnością), że gdyby nie doszło do zaniedbania pozwanych co do nieprzekazania informacji o obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powódki zostałaby uwzględniona przez sądy administracyjne, a Skarb Państwa dokonałby zwrotu podatku i odsetek. Relevantne dla rozstrzygnięcia sprawy jest zatem ówczasnie zajmowane przez sądy administracyjne stanowisko odnośnie do zasadności żądania zwrotu podatku i odsetek w sytuacji tożsamej z sytuacją skarżącego. W konsekwencji nie może budzić wątpliwości, że sama interpretacja przepisów prawa podatkowego może być pomocna przy ocenie roszczenia powoda, ale nie może mieć znaczenia przesądzającego dla rozstrzygnięcia sprawy.

7. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą spółkę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na

kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarżąca nie wykazała tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Podała, że Sąd Apelacyjny nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ nie przeprowadził samodzielnie interpretacji przepisów określających podstawę opodatkowania wniesienia wkładu niepieniężnego do spółki. Zaniechał przeprowadzenia wykładni art. 29 ust. 9 ustawy o podatku VAT względem powstałego zobowiązania podatkowego.

Tymczasem analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala na podzielenie stanowiska strony powodowej. Sąd drugiej instancji dokonał interpretacji wskazanych w skardze przepisów, przedstawił poglądy orzecznictwa i powody, dla których przyjął określony kierunek rozstrzygnięcia. Skarżąca ograniczyła się do zanegowania stanowiska Sądu drugiej instancji i podania własnej oceny rozstrzygnięcia. Nie wykazała jednak dostatecznie kwalifikowanego, widocznego bez potrzeby głębszej analizy naruszenia przepisów prawa, które prowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

8. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 102 k.p.c.

[as]

